

Τα Οκτωβριανά

Η 21^η του Οκτωβρη του 1931 αποτελεί ορόσημο στη σύγχρονη ιστορία της Κύπρου, η οποία είναι συνδεδεμένη με συνεχείς αγώνες για τη δικαιοσύνη και την ελευθερία.

Τον Οκτώβριο του 1931 εκδηλώθηκε η πρώτη παγκύπρια αυθόρμητη μαζική αντίσταση του λαού εναντίον της αγγλικής αποικιοκρατίας. Οι αβάσταχτες φορολογίες, η οικονομική εξαθλίωση, κυρίως των χαμηλών στρωμάτων των αγροτών και των εργατών, αλλά και η έντονη επιθυμία για Ένωση με την Ελλάδα υπήρξαν οι κυριότερες αιτίες για την εξέγερση του κυπριακού λαού.

Η αφορμή όμως για την εξέγερση προήλθε από την επιβολή ενός νέου φόρου από το νέο Κυβερνήτη Ronald Storrs. Ενώ η συγκεκριμένη φορολογία είχε καταψηφιστεί από το Νομοθετικό Συμβούλιο εντούτοις επιβλήθηκε με βασιλικό διάταγμα. Παράλληλα η δήλωση στο αγγλικό κοινοβούλιο, ότι τα πλεονάσματα από το φόρο υποτελείας των Κυπρίων χρησιμοποιήθηκαν για την αποπληρωμή του τουρκικού δανείου, ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι.

Έπειτα, μέρος των Ελληνοκυπρίων βουλευτών αποφασίζει να παραιτηθεί από το Νομοθετικό Συμβούλιο, ενώ ένα από τα μέλη του Συμβουλίου, ο Επίσκοπος Κιτίου Νικόδημος Μυλωνάς, με διάγγελμα του καλεί τους Ελληνοκύπριους σε ανυπακοή και σε αντίσταση κατά της αποικιακής αρχής. Με πρωτοστάτη λοιπόν τον Νικόδημο Μυλωνά οργανώνονται ογκώδεις συγκεντρώσεις και συλλαλητήρια σε ολόκληρη την Κύπρο με σκοπό την αφύπνιση του εθνικού φρονήματος και την απαίτηση για ελευθερία και Ένωση με την Ελλάδα.

Η κορύφωση των εκδηλώσεων έλαβε χώρα στις 21 Οκτωβρίου, στην εμπορική λέσχη της Λευκωσίας, όπου συγκεντρώθηκε πλήθος κόσμου. Εκεί είχε προηγηθεί η απόφαση των υπολοίπων Ελληνοκυπρίων βουλευτών για παραίτηση τους από το Νομοθετικό Συμβούλιο, ενώ ακολούθησε η φλογερή ομιλία του ιερέα της Φανερωμένης Διονυσίου Κυκκώτη που καλούσε τους συγκεντρωθέντες να ορκιστούν για αγώνα μέχρι τη δικαίωση. Τα πλήθη, με ανυψωμένο το εθνικό φρόνημα και ψάλλοντας τον εθνικό ύμνο, κατευθύνθηκαν προς το Κυβερνείο. Εκεί ύψωσαν την ελληνική σημαία, άρχισαν να φωνάζουν συνθήματα υπέρ της Ενώσεως, ενώ ζήτησαν από τον Κυβερνήτη όπως δεχθεί αντιπροσωπεία των διαδηλωτών. Η άρνηση του Κυβερνήτη να δεχθεί την αντιπροσωπεία αλλά και η παρουσία της ένοπλης αστυνομίας που καλούσε τον κόσμο να διαλυθεί, οδήγησε τους διαδηλωτές να προβούν σε βίαιες εκδηλώσεις, όπως το κάψιμο αστυνομικών οχημάτων και την πυρπόληση του κυβερνείου. Η κατάσταση είχε βγει εκτός ελέγχου με αποτέλεσμα η αστυνομία να ανοίξει πυρ κατά των διαδηλωτών. Από τους πυροβολισμούς υπήρξαν αρκετοί τραυματίες, ενώ ένας από αυτούς, ο δεκαοχτάχρονος Ονούφριος Κληρίδης, υπέκυψε στα τραύματά του.

Η εξέγερση κράτησε αρκετές μέρες και ο απολογισμός ήταν οδυνηρός. Εκτός από τους δεκαοκτώ νεκρούς και τους πολλούς τραυματίες, αρκετοί Ελληνοκύπριοι φυλακίστηκαν, εκτοπίστηκαν, ενώ δέκα από τα ηγετικά στελέχη, ανάμεσα σε αυτά ο Νικόδημος Μυλωνάς και ο Μακάριος ο Β', εξορίστηκαν.

Οι συνέπειες των εξεγέρσεων υπήρξαν βάνουσες και ιδιαίτερα σκληρές για τον ελληνοκυπριακό λαό. Η περίοδος που ακολούθησε έμεινε γνωστή ως Παλμεροκρατία, από το όνομα του νέου Άγγλου κυβερνήτη H. Palmer, ο οποίος εγκαθιδρύοντας στυγνή δικτατορία, επιχείρησε να καταπνίξει οποιαδήποτε νέα προσπάθεια για εξέγερση. Τα μέτρα αυτά αφορούσαν όλους τους τομείς της ζωής του λαού της Κύπρου, όπως την κατάργηση του Νομοθετικού Συμβουλίου και τη διακυβέρνηση του νησιού με διατάγματα του κυβερνήτη, απαγόρευση των συγκεντρώσεων πέρα των πέντε ατόμων, απαγόρευση εκμάθησης της ελληνικής ιστορίας και γεωγραφίας στα δημοτικά σχολεία, απαγόρευση παρουσίας οποιουδήποτε ελληνικού στοιχείου στα σχολεία (π.χ. ελληνικής σημαίας, εικόνων Ελλήνων ηρώων), επιβολή νέων φορολογιών κ.α.

Όλα αυτά τα μέτρα αποσκοπούσαν στον αφελληνισμό του ελληνοκυπριακού λαού αλλά και στον στραγγαλισμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών. Παρόλα αυτά η σκληρότητα των Άγγλων θα οδηγήσει στην περαιτέρω τόνωση του εθνικού φρονήματος του λαού που θα οδηγήσει τελικά στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του 1955-59.

Ειρήνη Παπαχριστοφόρου
Φιλολογος

